

Політична теорія

УДК 327:316.32:004

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20184025>

**Гене́за та еволю́ція наукових підходів до дослідження
інтеграційних процесів в умовах становлення інформаційного
суспільства**

Равчак Максим,

магістрант другого курсу,

291 «Міжнародні відносини,

суспільні комунікації та регіональні студії»

Навчально-наукового інституту міжнародних відносин

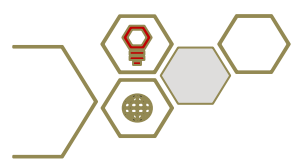
Київського національного університету

імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Прийнято: 29.04.2026 | Опубліковано: 14.05.2026

Анотація. В основі матеріалу лежить ретроспективний аналіз розвитку наукової думки щодо феномену інтеграції. Автор виокремлює та характеризує три ключові етапи еволюції підходів:

1. Класичний (середина ХХ ст.): базується на структурно-функціональному аналізі (Т. Парсонс, Р. Мертон) та теорії систем. Інтеграція розглядається як механізм внутрішньої стабілізації, координації соціальних підсистем та гармонізації суспільних норм.
2. Політико-економічний (друга половина ХХ ст.): пов'язаний із розвитком міждержавної та наднаціональної співпраці (на прикладі ЄС). У центрі уваги — транснаціональна взаємодія, передача суверенітету спільним інституціям та створення єдиних ринків (Ж. Монне, Р. Шуман, К. Дойч).

3. Цифровий/Інформаційний (кінець ХХ — початок ХХІ ст.): сучасний етап, де інтеграція трансформується у комплексний процес формування єдиного інформаційного простору. Акцент зміщується на технологічну сумісність (інтероперабельність), кібербезпеку, правове регулювання цифрових потоків та соціокультурну адаптацію в умовах глобалізації.

Висновок: Доведено, що сучасна концепція інтеграції є мультидисциплінарною і поєднує технологічні, економічні, правові та соціальні чинники, відображаючи перехід від традиційних моделей управління до динамічної взаємодії у глобальному цифровому середовищі.

Ключові слова: інтеграція, інформаційне суспільство, структурний функціоналізм, наднаціональне управління, цифрова трансформація, єдиний цифровий ринок.

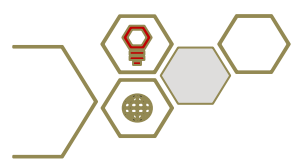
Genesis and Evolution of Scientific Approaches to the Study of Integration Processes in the Context of the Emerging Information Society

Maksym Ravchak,

Second-year Master's student, 291 "International Relations, Social Communications, and Regional Studies," Educational and Scientific Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv

Abstract. The article provides a retrospective analysis of the development of scientific thought regarding the phenomenon of integration. The author identifies and characterizes three key stages in the evolution of these approaches:

- **Classical Period (Mid-20th Century):** Based on structural-functional analysis (T. Parsons, R. Merton) and systems theory. Integration is viewed as a mechanism for internal stabilization, the coordination of social subsystems, and the harmonization of societal norms.

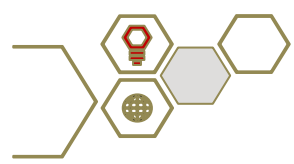
- Political-Economic Period (Second Half of the 20th Century): Associated with the development of interstate and supranational cooperation (notably the EU). The focus shifts to transnational interaction, the delegation of sovereignty to common institutions, and the creation of unified markets (J. Monnet, R. Schuman, K. Deutsch).
- Digital/Information Period (Late 20th – Early 21st Century): The contemporary stage, where integration transforms into a complex process of forming a unified information space. The emphasis moves toward technological compatibility (interoperability), cybersecurity, legal regulation of digital flows, and socio-cultural adaptation under globalization.

Conclusion: It is demonstrated that the modern concept of integration is inherently multidisciplinary, merging technological, economic, legal, and social factors. This reflects a transition from traditional governance models to dynamic interaction within a global digital environment.

Keywords: integration, information society, structural functionalism, supranational governance, digital transformation, digital single market.

Постановка проблеми. Інтеграційні процеси в контексті формування інформаційного суспільства є одним із ключових предметів сучасних наукових досліджень. Історичний розвиток цих підходів пов'язаний із глобальними змінами в способах виробництва, обміну та використання інформації, що стали визначальними чинниками соціально-економічного прогресу в другій половині ХХ — на початку ХХІ століть. У науковій літературі сформувалися декілька якісно різних етапів осмислення інтеграції як соціального, технологічного та політичного феномену.

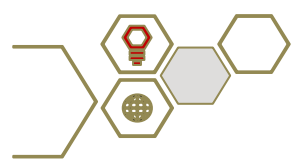
Перші концептуальні уявлення про інтеграційні процеси виникли в контексті загального вивчення соціальних систем і були тісно пов'язані з класичними теоріями модернізації та розвитку. Представники структурно-функціонального аналізу розглядали інтеграцію як механізм координації

соціальних підсистем у межах складних організаційних форм. У цей період інтеграція сприймалася передусім як процес гармонізації елементів соціальної системи, спрямований на підтримання її стабільності та ефективності. Перший етап теоретичного осмислення інтеграційних процесів у соціальних науках історично пов'язаний із розвитком соціології складних систем та прагненням обґрунтувати механізми суспільної координації в умовах зростаючої диференціації соціальних функцій. У центрі уваги класичних дослідників стояло питання про те, як соціальні системи зберігають цілісність та функціональну адаптацію за умов наростання внутрішніх суперечностей і зовнішніх викликів.

Класичні структурно-функціональні підходи, сформульовані Т. Парсонсом, стали першим теоретичним фундаментом для наукового осмислення інтеграції як системного механізму суспільної організації. Парсонс розглядав соціальну інтеграцію як компонентну функцію самоорганізації соціальної системи, що забезпечує узгодження індивідуальних і колективних дій через стабілізацію нормативних орієнтирів та ролей. У його моделі соціальної дії інтеграція виступала як функціональний підсистема, котра координує різнорівневі структурні елементи (інституції, групи, індивіди), забезпечуючи відтворюваність соціального порядку та мінімізацію дисфункцій. Саме цей функціональний ракурс дозволив розглядати інтеграцію не як вторинний ефект, а як сутнісне вимірювання соціальної структури[48,с.6].

Суперечність класичному функціоналізму репрезентували критичні підходи, зокрема роботи Р. Мертон, які акцентували увагу на інтеграційних суперечностях самої системи. Мертон підкреслював, що соціальна інтеграція не є автоматичною стабілізаційною ознакою; вона може бути результатом напруг, компромісів і часткових стабілізацій. Зокрема, розрізнення між «маніфестними» та «латентними» функціями соціальних інститутів демонструвало, що інтеграційні процеси можуть мати неоднозначні наслідки

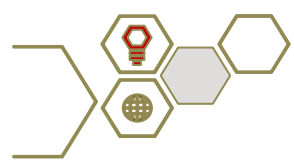

як для когезії групи, так і для способу репродукції суспільних відносин[43, с. 32].

Інший важливий внесок у періодичне осмислення інтеграції було зроблено представниками теорії систем. Було поставлено під сумнів класичні уявлення про інтеграцію як нормативну функцію, виокремивши інтеграцію як результат саморегулювання соціальної системи, яка здійснюється через комунікаційні структури. У такому контексті інтеграція вже не зводиться до підтримки стабільності соціальних норм, а розглядається як процес координації комунікаційних потоків, що дозволяє системі адаптуватися в умовах складної диференціації. Такий перехід до комунікативного виміру інтеграції відкрив двері для теоретичних моделей, у яких соціальна цілісність визначається не лише структурною взаємодією, а й здатністю системи продукувати і відтворювати узгоджене смислове середовище.

У рамках економічної теорії інтеграція розгорталася крізь призму аналізу ринкової координації та ролі інституційних механізмів. Ф. Найт і Дж. Коуз підкреслювали, що ринкова система сама по собі є інтеграційним механізмом, оскільки через механізм цін відбувається координація розподільних рішень окремих агентів. Водночас концепції інституціональних економістів доводили, що ринкова інтеграція потребує відповідних нормативних та організаційних структур — контрактних норм, правової визначеності, стандартів транзакцій, що формують основу для стабільної кооперації економічних суб'єктів [45,с. 78].

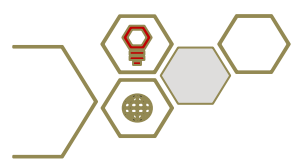
Політичні теорії інтеграції, зокрема роботи Європейського співтовариства (згодом ЄС), акцентували увагу на інтеграційних механізмах, що виникають у контексті наднаціональної координації. У цих дослідженнях інтеграція розглядається як процес поступового розширення сфери спільних норм та політик, що базуються на конституційних принципах співпраці та делегуванні частини суверенітету від національних суб'єктів до спільних інституцій

У підсумку, перший період наукового осмислення інтеграційних процесів характеризується поступовою трансформацією інтеграції від поняття нормативної стабілізації всередині соціальних систем до більш комплексних моделей, що передбачають взаємодію структурних, комунікаційних та інституційних вимірів. Саме цей період створив методологічні передумови для подальших теоретичних конструкцій, які у пізніших етапах розглядають інтеграцію як сучасне явище цифрової глобальної взаємодії [27, с. 32].

У середині ХХ століття діяльність міжнародних організацій і процеси європейської інтеграції спричинили появу досліджень, які виокремили інтеграцію як самостійну наукову проблему. Європейський досвід економічної і політичної інтеграції виступив каталізатором формування теорій, що намагалися пояснити природу транснаціональної співпраці, рушійні сили інтеграційних процесів, механізми регулювання відносин між суб'єктами інтеграційних об'єднань. Ці дослідження стали фундаментом для розуміння інтеграції як багатовимірного процесу, що охоплює економічну, правову, культурну і технологічну сфери. Наукові концепції цього періоду концентрували увагу на інституційних аспектах інтеграції, механізмах формування спільних норм і стандартів, а також на ролі політичної волі та економічних зацікавлень учасників інтеграційних об'єднань. Другий період розвитку наукових підходів до інтеграційних процесів охоплює другу половину ХХ століття, коли інтеграція виходить за межі внутрішньосистемного аналізу та починає осмислюватися як процес міждержавної, наднаціональної та регіональної координації. У цьому періоді наукова думка поступово зсувається від чисто соціологічного до політико-економічного і міжнародно-правового трактування інтеграційних процесів. Основною тематикою стають механізми формування спільних норм, стандартів та політичних процедур між державами.

Європейська інтеграція виступила каталізатором систематичних досліджень інтеграційних процесів у міжнародному контексті. Класичні

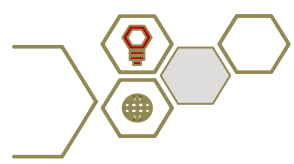

роботи Жан-Монне і Роберта Шумана, а також дослідження Карла Дойча, розглядали інтеграцію як політико-економічну взаємодію, яка передбачає поступову передачу частини суверенітету від національних держав до наднаціональних органів, забезпечуючи стабільність і ефективність колективного управління. Дойч особливо підкреслював роль політичної комунікації та довіри між суб'єктами, розглядаючи інтеграцію як процес побудови функціонально взаємопов'язаних мереж управління, де ключовим є баланс між централізацією та децентралізацією [55, с. 2].

В економічному аспекті інтеграційні дослідження цього періоду акцентували увагу на координації ринкових систем та взаємозалежності економік держав. Роботи В. Хіршмана та Е. Геллера демонстрували, що економічна інтеграція має структурні і функціональні компоненти: вона передбачає розвиток спільних інституційних рамок, стандартизацію процедур, регуляторних норм та системного обміну ресурсами. При цьому економічна інтеграція розглядається не тільки як механізм зростання продуктивності та ефективності, а й як фактор політичної стабілізації регіону [41, с.21].

У наукових дослідженнях другого періоду значна увага приділяється аналізу структурної взаємодії наднаціональних і національних систем права. Зокрема, підкреслювали роль європейського права у формуванні інтеграційних норм, які одночасно спрямовані на уніфікацію правил та збереження національної автономії. Такий підхід демонструє, що інтеграція розглядається не як пасивне прийняття наднаціональних норм, а як складний процес двосторонньої адаптації та компромісів.

Політичний вимір інтеграції в цей період характеризується пошуком моделей наднаціонального управління, які здатні забезпечити координацію політичних, економічних і соціальних процесів у рамках багатонаціональних спільнот. У цьому контексті наукові підходи інтегрують аналіз міжнародних інституцій, систем голосування, механізмів делегування компетенцій, а також динаміку політичної легітимності інтеграційних проектів. Особлива увага

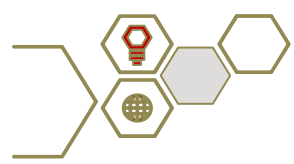

приділяється формуванню спільної політичної культури, взаємної довіри та процедурних стандартів, що забезпечують стабільність інтеграційних об'єднань.

Третій період розвитку наукових підходів до інтеграційних процесів охоплює кінець ХХ — початок ХХІ століття та характеризується переходом від традиційної політико-економічної інтеграції до комплексного осмислення цифрових і інформаційних детермінант інтеграції. У цей час на перший план виходять проблеми формування інформаційних мереж, уніфікації стандартів обміну даними, правового регулювання цифрового середовища та створення спільного європейського інформаційного простору, що передбачає не лише технічну сумісність систем, а й нормативну, організаційну та соціокультурну гармонізацію.

Сучасні дослідження, зокрема роботи Манфреда Шрьодера та Л. Мітчела, акцентують увагу на тому, що інтеграційні процеси в інформаційну епоху є мультидисциплінарними і поєднують технологічний, економічний, правовий та соціальний аспекти. Інформаційне суспільство формує нові взаємозалежності: дані, інформаційні потоки та цифрові послуги стають критично важливими ресурсами, інтеграція яких потребує створення уніфікованих стандартів безпеки, захисту приватності та управління інформаційними потоками на наднаціональному рівні [41, с. 87].

Особливу увагу сучасні науковці приділяють концепції Єдиного цифрового ринку Європейського Союзу (European Digital Single Market), який є прикладом системної інтеграції цифрових інфраструктур, норм і політик. Зокрема, дослідження О. Хофмана та Е. Шнайдера підкреслюють, що ефективність інтеграції у цифровому просторі визначається не тільки технічними аспектами, а й здатністю національних суб'єктів адаптувати власні правові, організаційні та соціальні механізми до наднаціональних стандартів. Це створює середовище, де інтеграція стає результатом постійного

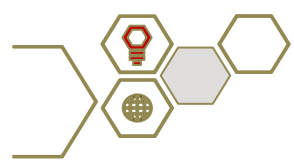

узгодження нормативних рамок, технологічних платформ і процедур взаємодії між різнорівневими суб'єктами.

Процесу, що поєднує цифрову гармонізацію, регуляторну уніфікацію та соціально-культурну координацію. У сучасних дослідженнях Європейської Комісії та OECD підкреслюється, що стандарти інтероперабельності (interoperability standards), кібербезпека, електронне урядування та цифрова грамотність виступають ключовими чинниками ефективності цифрових інтеграційних процесів. Інтеграція у цифровому середовищі передбачає одночасне вирішення питань доступності, безпеки, довіри та узгодженості нормативного поля між державами-членами, а також у рамках співпраці з міжнародними організаціями та глобальними технологічними платформами.

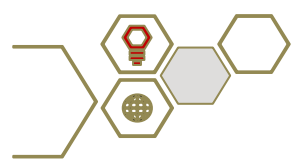
Окремо в науковій літературі розглядається соціокультурний вимір цифрової інтеграції. Дослідники відзначають, що цифрові технології трансформують способи комунікації, освіти, доступу до інформації та участі громадян у суспільних процесах. У цьому контексті інтеграція розглядається не лише як механізм технічного та нормативного уніфікування, а й як процес формування спільного інформаційного середовища, що забезпечує взаємну сумісність, довіру та координацію між різними соціальними й державними суб'єктами [50].

Таким чином, третій період характеризується переходом інтеграції до цифрового та інформаційного виміру, де ключовими детермінантами стають стандартизація технологій, регуляторна уніфікація, кібербезпека, доступ до інформаційних ресурсів та соціальна адаптація користувачів. Сучасні підходи акцентують увагу на необхідності комплексного аналізу інтеграційних процесів, що включає технічні, економічні, правові та соціокультурні аспекти, та розглядають інтеграцію як динамічний процес формування єдиного цифрового європейського інформаційного простору.

З переходом світової спільноти до інформаційної доби, починаючи з 1970-х — 1980-х років, інтеграційні процеси стали розглядатися в контексті трансформації суспільств у постіндустріальні та інформаційні. Формування інформаційного суспільства, що ґрунтується на знаннях, цифрових технологіях та глобальних інформаційних мережах, спричинило подальшу еволюцію теоретичних підходів до інтеграції. Дослідники акцентували увагу на ролі інформаційних та комунікаційних технологій як ключового чинника, що змінює традиційні форми взаємодії між соціальними, політичними та економічними суб'єктами. У цьому контексті інтеграція дедалі частіше трактується як процес гармонізації інформаційних інфраструктур, стандартів та політик у межах транскордонних цифрових просторів.

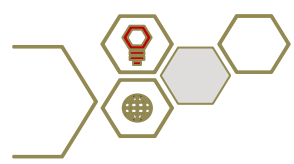
Сучасні наукові підходи до вивчення інтеграційних процесів у цифрову епоху відображають мультидисциплінарність проблематики, що поєднує елементи соціології, економіки, політичних наук, інформаційних технологій та права. Значна увага приділяється феномену глобалізації, який тісно переплітається з процесами цифрової інтеграції, що проявляється у формуванні наднаціональних інформаційних просторів та регулюванні трансграничних цифрових потоків. Такий підхід вимагає переосмислення традиційних категорій інтеграції, оскільки цифрові мережі, дані та інформація самі стають ресурсами взаємодії, які потребують спеціальних норм, механізмів захисту та забезпечення доступу. Особливе значення у сучасних дослідженнях набуває ідея інтеграції на європейському рівні — зокрема, процес побудови Єдиного цифрового ринку в Європейському Союзі. Цей процес розглядається як приклад системної адаптації національних інформаційних інфраструктур, правових режимів та політик у напрямі створення спільного цифрового середовища. Наукові праці, присвячені цій темі, не лише аналізують технологічні та регуляторні аспекти, але й підкреслюють соціокультурні виміри інтеграції, зокрема питання цифрової грамотності, доступу до інформаційних послуг та захисту прав користувачів.

Аналіз наукових концепцій інтеграційних процесів дозволяє виокремити три послідовні, але взаємопов'язані періоди розвитку досліджень, кожен із яких характеризується специфічними методологічними та теоретичними орієнтирами. Перший період, що сформувався в середині ХХ століття, акцентував увагу на структурно-функціональних аспектах інтеграції всередині соціальних систем. Традиційний соціологічний підхід, розроблений Т. Парсонсом, Р. Мертоном та Н. Луманом, розглядав інтеграцію як механізм координації, узгодження та стабілізації соціальних підсистем, при цьому велику роль відігравали норми, ролі та комунікаційні зв'язки між елементами системи.

Другий період, що охоплює другу половину ХХ століття, демонструє перехід від внутрішньої до наднаціональної інтеграції. У цей час інтеграція почала розглядатися як процес міждержавної та регіональної координації, де економічні, політичні та правові аспекти взаємодії набувають ключового значення. Дослідження Карла Дойча, Жан-Монне та Роберта Шумана показують, що інтеграційні процеси стають механізмом поступового формування спільних норм, інституцій та процедур, здатних забезпечити стабільність і ефективність наднаціональних структур, зокрема у контексті Європейського співтовариства.

Третій період відображає сучасний етап еволюції наукових підходів, коли інтеграція трансформується під впливом розвитку інформаційного суспільства та цифрових технологій. У цей час інтеграція розглядається як багатовимірний процес, що включає технічну, нормативну, організаційну та соціокультурну гармонізацію інформаційних та цифрових систем. Наукові роботи Манфреда Шрьодера, Л. Мітчела, О. Хофмана та Е. Шнайдера підкреслюють роль стандартів сумісності, кібербезпеки, регуляторної уніфікації та соціальної адаптації користувачів у формуванні Єдиного цифрового європейського інформаційного простору. Цей підхід демонструє, що сучасна інтеграція виходить за межі традиційних політико-економічних

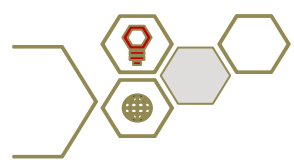

процесів і включає комплекс взаємопов'язаних технологічних, нормативних і соціальних детермінант. Зіставлення цих періодів дозволяє констатувати, що еволюція наукових підходів до інтеграції характеризується поступовим розширенням предметного поля та методологічної бази: від аналізу внутрішньої стабілізації соціальних систем через нормативні та функціональні механізми, до міждержавної координації політичних, економічних і правових систем, і, нарешті, до комплексної оцінки інтеграційних процесів у цифрову еру. Такий поступовий перехід демонструє, що інтеграція є динамічним явищем, котре постійно адаптується до змін соціальних, економічних, технологічних і культурних контекстів

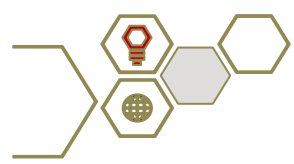
Таким чином, еволюція наукових підходів до інтеграційних процесів відображає поступовий перехід від розгляду інтеграції як механізму стабілізації соціальних систем до комплексного аналізу взаємодії в умовах інформаційного суспільства. Сучасні концептуальні моделі інтеграції враховують не лише економічні та політичні аспекти, але й технологічні детермінанти, інформаційні потоки, а також нормативно-правові вимоги, що визначають ефективність функціонування інтегрованих цифрових просторів

Список використаних джерел

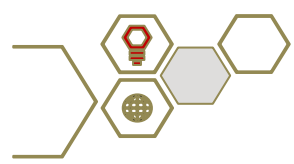
1. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 01.12.2022 № 2801-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>
2. Про електронні комунікації : Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text>
3. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>

4. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#Text>
5. Про електронну комерцію : Закон України від 23.03.2017 № 1977-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>
6. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
7. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
8. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
9. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 04.02.1998 № 74/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр#Text>
10. Деякі питання організації електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів : Постанова КМУ від 10.05.2018 № 357. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/357-2018-п#Text>
11. Про затвердження плану заходів з підтримки розвитку індустрії програмної продукції : Розпорядження КМУ від 08.04.2015 № 338-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/338-2015-р#Text>
12. Інтеграція України до Єдиного цифрового ринку Європейського Союзу: виклики, можливості та бар'єри. Доповідь. 2019. URL: https://eu-ua-csp.org.ua/media/uploads/Integration%20to%20EU%20DSM_Ukr%20side_UA.pdf
13. Єфремова К. В. Єдиний цифровий ринок Європи та України. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Yefremova.pdf>
14. Войтко С. В., Сакалош Т. В. Ринок інформаційно-комунікаційних технологій: структура та аналіз. Вісник НУ «Львівська політехніка». 2007. № 594. С. 384–392.

15. Жмурко Н. В. Аналіз ринку інформаційних технологій України. Підприємництво та інновації. 2020. № 11–2. С. 91–97.
16. Іванов, С.В., Антонюк, В.П. (2020). Європейський дослідницький простір та Україна: проблеми і перспективи інтеграції. Економічний вісник Донбасу, 3(61), 166 -176. <http://dspace.nbuiv.gov.ua/handle/123456789/173855>
17. Кузьменко Д. В. Сектор інформаційних технологій України: проблеми розвитку. Причорноморські економічні студії. 2022. № 75. С. 32–36.
18. Локшина, О.І. (2021). Європейська і світова інтеграція в галузі освіти – шлях до підвищення якості освіти. У В. Кремень (ред.), Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія (сс. 134–142). НАПН України, КОНВІ ПРІНТ. <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>
19. Локшина, О.І. (2022). Стратегія європейського співробітництва у галузі освіти і навчання у 2021–2030 рр. як євроінтеграційний орієнтир для української освіти. Український педагогічний журнал, (4), 5–17. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-5-17>
20. Луговий, В. (ред.), Драч, І., Петроє, О. (ред.), Зінченко, В., Мєлков, Ю., Жилияєв, І., Регейло, І., Базелюк, Н., Камишин, В. (2021). Теоретичні основи підвищення дослідницької спроможності університетів України в контексті імплементації концепції «Відкрита наука»: препринт (аналітичні матеріали). Інститут вищої освіти НАПН України. <http://bitly.ws/Q7dv>
21. Руденко І. Ринок ІТ як драйвер повоєнного відновлення. 2023.
22. Свердлик З. Кібербезпека та кіберзахист: питання порядку денного в українському суспільстві. Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук, 2022. Випуск 10. С. 180-181.
23. Солодка О.М. Інформаційний простір держави як сфера реалізації інформаційного суверенітету. Інформація і право, 2020. № 4(35). С. 39-46.
24. Трофименко О., Прокоп Ю., Логінова Н., Задерейко О. Кібербезпека України: аналіз сучасного стану. Захист інформації. 2019. Т. 21,

№ 3. С. 150–157. DOI: <https://doi.org/10.18372/2410-7840.21.13951> (дата звернення: 17.03.2023)

25. Фролова О. Інтеграція України до Європейського інформаційного простору. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2022, Луцьк. № 2 (13). С. 66-77

26. Хаустова М.Г. Правова політика України в умовах інтеграції до Європейського Союзу. Право та інновації, 2021. № 1 (33). С. 74-8

27. Тур О. М., Шабуніна В. В. Ключові тенденції ІТ-ринку. 2025.

28. Тур О. М. та ін. Тенденції розвитку соціально-комунікаційних технологій. 2023.

29. Accenture. *Technology Vision 2024*. Dublin : Accenture, 2024. URL: <https://www.accenture.com> (дата звернення: 04.04.2026).

30. Brynjolfsson E., McAfee A. *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies*. New York : W. W. Norton & Company, 2014.

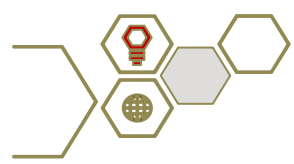
31. Castells M. *The Rise of the Network Society*. 2nd ed. Oxford : Blackwell Publishing, 2010.

32. Deloitte. *Digital Transformation Trends 2023*. London : Deloitte Insights, 2023. URL: <https://www2.deloitte.com> (дата звернення: 04.04.2026).

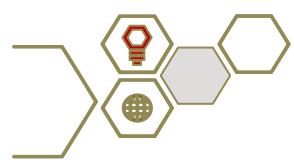
33. European Commission. *A European Strategy for Data*. Brussels, 2020. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu> (дата звернення: 04.04.2026).

34. European Commission. *Digital Economy and Society Index (DESI) 2024*. Brussels, 2024. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu> (дата звернення: 04.04.2026).

35. European Commission. *Digital Europe Programme 2021–2027*. Brussels, 2021. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu> (дата звернення: 04.04.2026).

36. European Commission. *European Interoperability Framework – Implementation Strategy*. Brussels, 2017. URL: <https://ec.europa.eu> (дата звернення: 04.04.2026).
37. European Commission. *Europe’s Digital Decade: Digital Targets for 2030*. Brussels, 2021. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu> (дата звернення: 04.04.2026).
38. Foucault M. *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. New York : Vintage Books, 1995.
39. Foucault M. *The Archaeology of Knowledge*. London : Routledge, 2002.
40. Gartner. *Top Strategic Technology Trends 2024*. Stamford : Gartner, 2024. URL: <https://www.gartner.com> (дата звернення: 04.04.2026).
41. Schroder A. O. *National Power and the Structure of Foreign Trade*. Berkeley : University of California Press, 1945.
42. International Monetary Fund. *Digitalization and the Future of Work*. Washington, DC : IMF, 2021.
43. Merton R. K. *Social Theory and Social Structure*. New York : Free Press, 1949.
44. McKinsey Global Institute. *The Digital Economy: Trends, Opportunities and Challenges*. 2022. URL: <https://www.mckinsey.com> (дата звернення: 04.04.2026).
45. Knight F. H. *Risk, Uncertainty and Profit*. Boston : Houghton Mifflin, 1921.
46. OECD. *Digital Economy Outlook 2023*. Paris : OECD Publishing, 2023.
47. OECD. *Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives*. Paris : OECD Publishing, 2019.
48. Parsons T. *The Social System*. New York : Free Press, 1951.

49. PwC. *Global Digital IQ Survey 2023*. London : PwC, 2023. URL: <https://www.pwc.com> (дата звернення: 04.04.2026).
50. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 (General Data Protection Regulation). URL: <https://eur-lex.europa.eu> (дата звернення: 04.04.2026).
51. Regulation (EU) 2022/1925 of the European Parliament and of the Council (Digital Markets Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu> (дата звернення: 04.04.2026).
52. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council (Digital Services Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu> (дата звернення: 04.04.2026).
53. Regulation (EU) 2022/868 of the European Parliament and of the Council (Data Governance Act). URL: <https://eur-lex.europa.eu> (дата звернення: 04.04.2026).
54. Schwab K. *The Fourth Industrial Revolution*. Geneva : World Economic Forum, 2016.
55. Schumant D. *The Digital Economy: Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence*. New York : McGraw-Hill, 1996.